

(Стразбург, 02-06 грудня 2019 року) // Офіційний сайт Національного агентства в з питань запобігання корупції. URL : <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/Greko.pdf>

11. Невдовзі розпочнеться п'ятий раунд оцінювання ГРЕКО щодо України // Українські Національні Новини. Інформаційне агентство. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1813833-nevdovzi-rozpochnetsya-pyaty-raid-otsinyuvannya-greko-schodo-ukrayini>.

Кобко Роман Васильович,
викладач кафедри правового забезпечення
господарської діяльності Харківського
національного університету внутрішніх
справ, кандидат економічних наук

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ НА РІВЕНЬ КОРУПЦІЇ В КРАЇНІ

Протидія корупційним проявам, як деструктивне явище в існуванні будь-якої країни, постійно потребує оновлення поглядів на засоби її здійснення. Дієві механізми зменшення рівня корупції передбачають не тільки переосмислення суспільних цінностей населенням, а й реорганізацію чи реструктуризацію органів управління в державі з метою створення більш сприятливого клімату до зменшення рівня терпимості до корупції.

З огляду на сучасні тенденції діяльності міжнародних міжурядових організацій у сфері протистояння корупції одним із ключових заходів є фінансування програм щодо протидії корупції в країнах іншими державами. Існує практика міжнародної фінансової допомоги країнам-реципієнтам з метою запровадження нових методів запобігання та протидії корупції. На думку великої кількості вчених, така практика має позитивні результати, однак важливим є створення окремих інституцій з розподілу даних коштів на території країни. Існують думки, що надходження іноземної допомоги так само сприяє поширенню корупції в контексті розподілу та управління даними ресурсами, тому існування незалежної інституції є виправданим та необхідним з точки зору ефективного і належного спрямування коштів.

З іншого боку, зовнішня допомога може принести країнам більше шкоди, ніж користі, знизивши якість їх національних інституцій та спроможність мобілізувати свої внутрішні ресурси. Допомога також може призвести до захоплення еліти, про що свідчить велика сума іноземної допомоги, яка пов'язана зі збільшенням депозитів на офшорних банківських рахунках. Тим більше, що підтвердженням цьому є той факт, що більше допомоги спрямовується до країн, де більш високий рівень корупції. Так, у дослідженні С. Кнакса [1] наголошено, що більший приплив допомоги знижує якість управління та збільшує корупцію. Дещо іншої думки дотримується Дж. Дейкстра [2], яка стверджує, що ефект допомоги у зменшенні корупції з часом покращується. За її словами, це стосується

не лише індексу корупції, а й інших вимірів управління, таких як демократія, ефективність уряду та політична стабільність.

Незважаючи на те, що допомога залишається важливим джерелом фінансування для багатьох країн, що розвиваються, дискусія про те, чи слід виділяти допомогу лише країнам із ефективними інституціями, залишається невирішеною, оскільки немає чітких доказів того, як допомога прямо впливає на показники управління в економіках-одержувачах. Таким чином, вплив допомоги на рівень протидії корупції залишається важливим емпіричним питанням.

Проекти протидії корупції першочергово передбачають створення відповідних інституцій та/або реформування вже існуючих механізмів здійснення судової влади, порядку управління та впливу на них політичних сил. Систематичні реформи цих трьох напрямів у країнах, що розвиваються, може порушити усталені корупційні механізми та тенденції зловживання владою на вищому рівні. Тому, фінансова допомога може розглядатися як позитивний, так і як негативний фактор протидії корупції.

Втім, результати дослідження, проведеного Пауло Франсіско, Сандріною Б. Морейра і Хорхе Кайадо, свідчать про те, що міжнародна фінансова допомога, навіть із країн географічно та культурно споріднених до країни-одержувача допомоги на протидію корупції, має незначний зв'язок з індексом корупції в останні періоди; це свідчить про те, що цей зв'язок міг змінитися і що середній позитивний ефекту допомоги в боротьбі з корупцією з часом зникає [3]. Отже, короткий аналіз існуючих досліджень проблематики взаємозв'язку іноземної фінансової допомоги на розвиток механізмів та інституцій запобігання та протидії корупції свідчить про те, що причинно-наслідковий зв'язок між надходженням допомоги та зниженням рівня корупції є доволі незначним з позитивної сторони, а з часом і зовсім зникає. Хоча саме надходження такої допомоги можна розцінювати як додатковий корупційний ризик в країнах із нестабільною системою управління та бюрократизацією державно-владних відносин.

Список використаних джерел

1. Knack, S. Aid dependence and the quality of governance: cross-country empirical tests. *Southern economic journal*. 2001. pp.310-329.
2. Dijkstra, G., Aid and good governance: Examining aggregate unintended effects of aid. *Evaluation and program planning*, 2018. 68, pp. 225-232.
3. Paulo Francisco, Sandrina B. Moreira, Jorge Caiado Identifying differences and similarities between donors regarding the long-term allocation of official development assistance. *Development Studies Research*. 2021. № 8:1, pages 181-198.